

БАРИЛГА, ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН ЯАМ

ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ГАЗАР

**“АЛСЫН ХАРАА-2050” МОНГОЛ УЛСЫН УРТ ХУГАЦААНЫ ХӨГЖЛИЙН
БОДЛОГЫН ХЭРЭГЖИЛТЭД 2022 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН БАЙДЛААР
ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ ХИЙСЭН АЖЛЫН ТАЙЛАН**

**УЛААНБААТАР ХОТ.
2022 он**

**“АЛСЫН ХАРАА-2050” МОНГОЛ УЛСЫН УРТ ХУГАЦААНЫ ХӨГЖЛИЙН
БОДЛОГЫН ХЭРЭГЖИЛТЭД 2022 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН БАЙДЛААР
ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ ХИЙСЭН АЖЛЫН ТАЙЛАН**

2022.11.23.

НЭГ. ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭНИЙ ЗОРИЛГО

“Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хэрэгжилтэд 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, цаашид анхаарч ажиллах асуудлын талаар санал, зөвлөмж хүргүүлэх, холбогдох мэдээллээр хангах зорилгоор хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний ажлыг гүйцэтгэлээ.

Энэхүү ажлыг гүйцэтгэхдээ Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 374 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-ыг үндэслэл болгов.

ХОЁР. ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ

“Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогод туссан Барилга, хот байгуулалтын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах 14 зорилтын хүрээнд 68 арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

Энэхүү урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хэрэгжилтэд 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийхэд хэрэгжилт **86,6 хувь**, “**тодорхой үр дүнд хүрсэн**” гэж үнэллээ.

Бодлогын баримт бичигт тусгагдсан 68 арга хэмжээнээс 100%-тай 35; 90%-тай 10; 70%-тай 17; 50%-тай 6 арга хэмжээ байна. 0-30%-тай арга хэмжээ байхгүй.

“Алсын хараа -2050” хөгжлийн бодлогын хэрэгжилтийн түвшинг харуулбал:

№	Гэрээнд туссан арга хэмжээ	Арга хэмжээн ий тоо	Хэрэгжилтийн түвшин						Хэрэгжилтийн хувь
			100%	90%	70%	50%	30%	0%	
1	Арга хэмжээ	68	35	10	17	6	-	-	86,6 %

Алсын хараа-2050 бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийг арга хэмжээ тус бүрээр харуулбал:

№	Бодлого							
	Нэг	Хоёр	Гурав	Гурав	Дөрөв	Тав	Зургаа	Ес

	Үндэсний нэгдмэл үнэт зүйл	Гүйцэтгэл хувь	Хүний хөгжил	Гүйцэтгэл хувь	Амьдралын чанар ба дундаж давхарга	Гүйцэтгэл хувь	Амьдралын чанар ба дундаж давхарга	Гүйцэтгэл хувь	Дөрөв. Эдийн засаг	Гүйцэтгэл хувь	Засаглал	Гүйцэтгэл хувь	Ногоон хөгжил	Гүйцэтгэлийн хувь	Улаанбаатар ба дагуул хот	Гүйцэтгэлийн хувь
1	1.1.10	100	2.2.32	90	3.2.1	90	3.6.1	100	4.2.7	100	5.3.5	100	6.2.13	100	9.2.33	70
2			2.5.1	50	3.2.2	100	3.6.2	100	4.2.8	90	5.3.7	50	6.2.16	100	9.3.1	90
3			2.5.2	70	3.2.3	100	3.6.3	100	4.2.19	100	5.3.8	90	6.3.1	90	9.3.3	70
4			2.5.3	50	3.2.4	100	3.6.4	100			5.3.11	100	6.3.4	70	9.3.4	70
5			2.5.5	90	3.2.5	70	3.6.5	100			5.3.18	100	6.3.14	100	9.3.38	70
6			2.5.6	100	3.2.6	70	3.6.6	100					6.4.7	70	9.5.1	100
7			2.5.7	100	3.2.7	70	3.6.7	100					6.4.10	100	9.5.3	100
8			2.5.10	100	3.2.8	100	3.6.8	100					6.4.21	100		
9			2.5.11	70	3.2.9	90	3.6.9	50					6.4.22	70		
10			2.5.12	100	3.2.10	100	3.6.10	70					6.4.23	100		
11					3.2.11	90	3.6.11	100								
12					3.2.12	90	3.6.12	100								
13					3.2.13	70	3.6.13	100								
14					3.2.14	70	3.6.14	70								
15					3.2.15	100	3.6.15	50								
16							3.6.16	50								
17							3.6.17	70								

Хэрэгжилт хангалтгүй, 50 хувьтай арга хэмжээ 6 байна. Үүнд:

1. Арга хэмжээ 2.5.1. Орон сууцны нэг хүнд ногдох талбайн хэмжээг нэмэгдүүлж дэлхийн жишигт хүргэнэ.
2. Арга хэмжээ 2.5.3. Хот, суурин газрын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон амины орон сууцны хэмжээг үе шаттайгаар нэмэгдүүлнэ.
3. Арга хэмжээ 3.6.9. Газар, байгаль, эдийн засаг, нийгмийн нөөц, чадавхад тулгуурлан газар ашиглалт, хамгаалалтын үр ашгийг дээшлүүлэх, газрыг иргэд болон эдийн засгийн хувьд үндэслэл сайтай, үр ашигтай, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хангасан газар зохион байгуулалтыг хөгжүүлж, газрын нөөцүүдийг оновчтой ашиглаж хэвшинэ.
4. Арга хэмжээ 3.6.15. Геодезийн олон улсын маш урт суурь талтай интерферометрийн (VLBI) станц байгуулна.
5. Арга хэмжээ 3.6.16. Байрлалд суурилсан орон зайн мэдээллийн эдийн засаг, нийгэмд үзүүлэх үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.
6. Арга хэмжээ 5.3.7. Орон зайн мэдээллийн дэд бүтцийг хөгжүүлж шийдвэр гаргах бүх түвшинд ашиглана.

ГУРАВ. ДҮГНЭЛТ

“Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хэрэгжилт 2022 оны жилийн эцсийн байдлаар **86,6** хувьтай, **“тодорхой үр дүнд хүрсэн”** гэж үнэлэв.

Энэхүү бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд газар зохион байгуулалт, хот байгуулалт, барилгын салбарын бүх төрлийн тусгай зөвшөөрөл, мэргэжлийн эрх олгох, сунгах, нөхөн олгох, хүчингүй болгох, хянан шийдвэрлэх, хяналт тавих үйл ажиллагаа, газрын кадастрын цахим систем, газрын кадастрын мэдээллийн лавлагаа, ундны усны чанарын нэгдсэн мэдээллийн санг 100 хувь цахим хэлбэрт шилжүүлсэн. Газрын багц хуулийн төслийг УИХ-д өргөн барьж, хэлэлцүүлэх шатандаа байна.

Улсын хэмжээнд ажиллах Вэбэд суурилсан “Газар зохион байгуулалтын болон хот байгуулалтын төлөвлөгөөний”, “Газрын цахим биржийн”, “Газрын үнэлгээ, татвар, төлбөрийн КАМА”, “Газрын кадастрын нэгдсэн мэдээллийн”, “Улсын газрын төлөв байдал, чанарын мониторингийн сүлжээний” цахим мэдээллийн системүүдийг хөгжүүлж, тэдгээрийг “ХУР” болон “ДАН” системд холбож хэрэглээнд гаргасан. “Газрын цахим биржийн” вэб програмыг хөгжүүлж, газар өмчлүүлэх, эзэмшүүлэх, ашиглуулах дуудлага худалдаа, төсөл сонгон шалгаруулалтыг цахимаар зохион байгуулах, худалдаа, түрээс, барьцаа, зах зээлийн үнийн мэдээ цуглуулах, олон нийтэд нээлттэй, ил тод, түргэн шуурхай үйлчлэх зорилгоор Газрын биржийн цахим систем /www.mle.mn/-ийг хэрэглээнд нэвтрүүлээд байна.

Тус яамнаас Шинэ Зуунмод хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг Засгийн газрын 2022.04.06-ны өдрийн 143-р тогтоолоор; Төв аймгийн Сэргэлэн сумын нутаг дэвсгэр дэх “Чингис хаан” шинэ нисэх онгоцны буудлыг түшиглэн 1000 га газарт Хөшигийн хөндийн Эдийн засгийн чөлөөт бүсийг байгуулах асуудлыг УИХ-ын 2022.04.07-ны өдрийн 10 дугаар тогтоолоор; Төрийн захиргааны зарим байгууллагын ажиллах нэгдсэн байрыг Төв аймгийн Хөшигийн хөндий рүү нүүлгэн шилжүүлэх асуудлыг Засгийн газрын 2022.03.09-ний өдрийн 98 дугаар тогтоолоор тус тус батлуулсан.

Засгийн газрын 2022.04.06-ны өдрийн 143-р тогтоолоор баталсан Шинэ Зуунмод хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний хүрээнд орон сууц, олон нийт, худалдаа, үйлчилгээний бүсийн хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө, эдийн засгийн чөлөөт бүсийн хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө, тээвэр, ложистикийн төвийн ТЭЗҮндэслэл болон эхний ээлжийн инженерийн бэлтгэл арга хэмжээ, ус хангамж, холбоо дохиолол, дулаан, цахилгаан хангамж, ариутгах татуурга, цэвэрлэх байгууламжийн зураг төслийг боловсруулж, батлуулах ажлыг шуурхай зохион байгуулж ажилласны үр дүнд Хөшигийн хөндийд байрлах олон улсын нисэх онгоцны буудлыг даган байгуулагдах “Шинэ Зуунмод” хотын бүтээн байгуулалтыг эрчимжүүлэх боломж бүрдсэн байна.

Гадаадын зээл, тусламжаар Улаанбаатар хот болон 16 аймгийн төв, 2 сумын төвд бохир ус цэвэрлэх байгууламж шинээр барих ажлуудыг зохион байгуулсан. Үүнд: БНХАУ-ын хөнгөлөлттэй зээлээр Улаанбаатар хотын төв цэвэрлэх байгууламжийг, АХБ-ны зээлээр 10 аймгийн 12 сумын, БНФУ-ын зээлээр “Эрдэнэт хотын цэвэрлэх байгууламжийг, БНПУ-ын зээлээр 5 аймгийн төвийн бохир ус цэвэрлэх байгууламжийг шинээр барих төсөлүүдийг хэрэгжүүлж байна. “Сумын

хөгжил: Инженерийн дэд бүтцийн хангамж" төсөл, арга хэмжээний хүрээнд 18 суманд бохир ус цэвэрлэх байгууламж шинээр барих төслийг тус тус хэрэгжүүлж байна. СЛД-35/2022 нүхэн жорлонгийн нэг маягийн зураг, СЛД-30/2022, ИД-18/2022, ХО-21/16, 09/2022 дугаартай эко жорлонгийн зураг, төсдийг батлуулж, зургийн дагуу УБ хотын гэр хорооллын айл өрхөд 2021-2022 онд 3040 байгууламжийг ашиглалтад оруулсан. 2022-2023 онд нийт 3230 өрхийн нүхэн жорлон шинэчлэхээс 1620 өрхийн жорлонг ашиглалтад оруулсан.

ДӨРӨВ. САНАЛ, ЗӨВЛӨМЖ

1. Энэхүү урт хугацааны бодлогын баримт бичигт туссан хэрэгжилт хангалтгүй 50%-тай 6 арга хэмжээний хэрэгжилтийг эрчимжүүлэхэд чиглэсэн тодорхой арга хэмжээ авч ажиллахыг газрын дарга нарт даалгах;

2. Санхүүжилтийн эх үүсвэр шийдэгдээгүйн улмаас хэрэгжилт хангалтгүй арга хэмжээний санхүүжилтийг улс, орон нутгийн төсөв болон бусад эх үүсвэрээс шийдвэрлүүлэх боломжийг судлан шийдвэрлүүлэхийг Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газар /Э.Ганхүү/, Бодлого, төлөвлөлтийн газар /Б.Гүнболд/ болон холбогдох газрын дарга нарт үүрэг болгох;

3. Цаашид "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын жил бүрийн зорилтот түвшинг тодорхойлон батлах нь зүйтэй гэсэн саналтай байна.

**БАРИЛГА, ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН ЯАМ
ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ГАЗАР**